

**«ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΠ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ 2014 - 2020»**

**«ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ»**

advice
management consultants

ADVICE Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε.

26ης Οκτωβρίου 90, Τ.Κ. 546 27 Θεσσαλονίκη.

Τηλ.: (2310) 535888.

Fax: (2310) 537677.

<http://www.advicemd.gr> e-mail: central@advicemd.gr

BCS Σύμβουλοι Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Ε.Π.Ε.

Νίκης 61, Τ.Κ. 546 22 Θεσσαλονίκη.

Τηλ.: (2310) 285979.

Fax: (2310) 279955.

<http://www.bcsnet.gr>

e-mail: info@bcsnet.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ**

*Με στόχο την ανάπτυξη και σεβασμό
στον άνθρωπο και το περιβάλλον*

1. ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης 2014-2020 εκπονείται στα πλαίσια του έργου «Σύμβουλος εκ των προτέρων αξιολόγησης και στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης του ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης 2014-2020» και σύμφωνα με τα περιεχόμενα της ΚΥΑ 107017/2006, η οποία ενσωμάτωσε στο εθνικό περιβαλλοντικό δίκαιο την Οδηγία 2001/42/ΕΚ περί εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων. Το έργο ανατέθηκε από την Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης στις εταιρείες ADVICE, Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. και ΜΠΙ ΣΙ ΕΣ Σύμβουλοι Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Ε.Π.Ε.

1.1 Η διαδικασία της ΣΠΕ συνοπτικά

Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, είναι στην ουσία μια εκ των προτέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων (θετικών ή αρνητικών) από την υλοποίηση του Προγράμματος στο περιβάλλον. Η ΣΠΕ περιλαμβάνει τη διαδικασία εκπόνησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), τη διαβούλευσή της, την κατάθεση και την έγκρισή της από τις αρμόδιες εθνικές αρχές και την εγκατάσταση του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης κατά την υλοποίηση των επιπτώσεων του Προγράμματος. Είναι αυτόνομη από τη διαδικασία σχεδιασμού του Προγράμματος και διεξάγεται παράλληλα με αυτόν. Η ΣΠΕ (βάσει της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ) αποτελεί υποχρεωτικό στάδιο διαβούλευσης των Προγραμμάτων.

Η παρούσα ΣΠΕ υλοποιήθηκε σε συνδυασμό με την εκ των προτέρων αξιολόγηση του ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης. Στόχος της είναι να διασφαλίσει ότι το νέο ΠΕΠ συμβάλλει

θετικά στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και ότι υποστηρίζει τους στόχους της χώρας και της ΕΕ για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Αυτό επιτυγχάνεται με τα εξής:

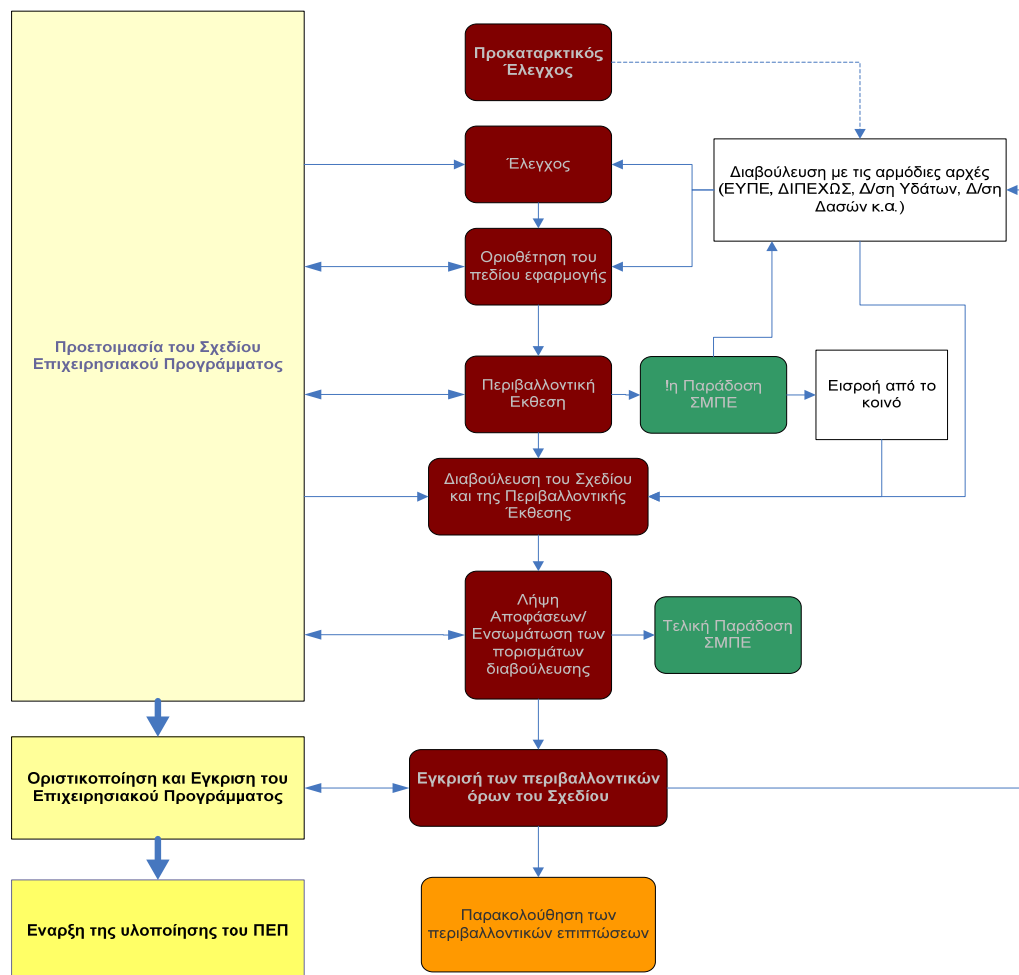
Με τον καθορισμό των περιβαλλοντικών παραμέτρων στο πλαίσιο των οποίων το πρόγραμμα θα λειτουργήσει.

Τον εντοπισμό, την περιγραφή και την αξιολόγηση των πιθανών σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον που προκύπτουν από την εφαρμογή του προγράμματος.

Λαμβάνοντας υπόψη λογικές εναλλακτικές λύσεις.

Συνοπτικά η διαδικασία περιγράφεται στο παρακάτω σχήμα και περιλαμβάνει:

Σχήμα 1: Σχηματική απεικόνιση διαδικασίας ΣΠΕ

Το παρόν τεύχος αποτελεί την Περιβαλλοντική Έκθεση του Σχεδίου ή αλλιώς Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του.

1.1.1 Η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Η Περιβαλλοντική Έκθεση οργανώνεται σε ένα τεύχος (Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων – ΣΜΠΕ), η οποία αποτελείται από 10 κεφάλαια (συν ένα παράρτημα) σύμφωνα με τα περιεχόμενα που περιγράφονται στην προκήρυξη (ΕΝΟΤΗΤΑ 5. Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση) και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Παραγράφου 5 του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ και περιλαμβάνει τα εξής κεφάλαια:

1. **Μη τεχνική περίληψη της ΣΠΕ:** Συνοψίζει τα κύρια πορίσματα και αναδεικνύει τα κύρια σημεία λήψης αποφάσεων κατά τρόπο κατανοητό από μη επιστημονικό κοινό.
2. **Γενικά στοιχεία:** Δίνονται στοιχεία της αρχής σχεδιασμού του σχεδίου ή προγράμματος, καθώς και του μελετητή της Σ.Μ.Π.Ε.
3. **Σκοπιμότητα και Στόχοι του Προγράμματος:** Αναλύονται η σκοπιμότητα και οι στόχοι του σχεδίου ή προγράμματος. Επίσης συμπεριλαμβάνονται: α) οι διεθνείς ή κοινοτικοί ή εθνικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας που αφορούν στο σχέδιο ή πρόγραμμα, β) ο τρόπος με τον οποίο οι στόχοι αυτοί και τα περιβαλλοντικά ζητήματα ελήφθησαν υπόψη κατά την προετοιμασία του, γ) η σχέση του με άλλα σχετικά σχέδια και προγράμματα.
4. **Περιγραφή του Προγράμματος:** Περιλαμβάνει συνοπτική περιγραφή των στόχων, των προτεραιοτήτων, των δράσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του προγράμματος.
5. **Εναλλακτικές δυνατότητες:** Περιγράφονται οι εύλογες εναλλακτικές δυνατότητες, συμπεριλαμβανομένων: α) της μηδενικής λύσης, β) των λόγων επιλογής των εναλλακτικών δυνατοτήτων που εξετάστηκαν, γ) των περιβαλλοντικά τεκμηριωμένων λόγων επιλογής του προτεινόμενου σχεδίου ή προγράμματος έναντι των άλλων εναλλακτικών δυνατοτήτων.
6. **Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του Περιβάλλοντος:** Σύμφωνα με ΚΥΑ 107017/2006 στο τμήμα αυτό δίνονται πληροφορίες για: α) τα σχετικά στοιχεία της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης και η βάση αυτής πιθανή εξέλιξη εάν δεν εφαρμοσθεί το σχέδιο ή πρόγραμμα, β) τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεασθούν σημαντικά εντός της περιοχής μελέτης, γ) τα τυχόν υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα των περιοχών της παραγράφου β' ανωτέρω, κυρίως εάν πρόκειται για περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας, όπως εκείνες που περιλαμβάνονται στο εθνικό σκέλος του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.
7. **Εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο Περιβάλλον του Προγράμματος:** Προσδιορίζονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, και ειδικότερα οι πρωτογενείς και δευτερογενείς, σωρευτικές, συνεργιστικές, βραχυ-, μεσο-, μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές,

θετικές και αρνητικές επιπτώσεις σε τομείς όπως: η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η ανθρώπινη υγεία, η πανίδα, η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, οι κλιματικοί παράγοντες, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, η πολιτιστική κληρονομιά συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, το τοπίο και οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται ο τρόπος διενέργειας της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Επίσης περιγράφονται: α) οι προτάσεις / κατευθύνσεις / μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση οποιοδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και β) το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος (monitoring).

8. **Στοιχεία Κανονιστικής Πράξης:** Στο κεφάλαιο αυτό δίνονται στοιχεία της κανονιστικής πράξης των παραπάνω: α) οι προτάσεις / κατευθύνσεις / μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και β) το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος (monitoring).
9. **Οι δυσκολίες που ανέκυψαν κατά την εκπόνηση**
10. **Βασικές μελέτες και έρευνες:** Αφορά πρόσθετες βασικές μελέτες: οι οποίες κρίνονται απολύτως αναγκαίες για την έγκριση έργων ή δραστηριοτήτων.
11. **Παραρτήματα**

1.1.2 Παρουσίαση της μεθοδολογίας εκτίμησης των επιπτώσεων

Προκειμένου να είναι εξ αρχής κατανοητή η δομή του κειμένου και ο τρόπος εκτίμησης των αποτελεσμάτων της μελέτης παρακάτω παρατίθεται μια συνοπτική παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο έγινε η εκτίμηση των επιπτώσεων.

Η προσέγγιση, που υιοθετήθηκε, βασίζεται σε ένα σημαντικό αριθμό συμβουλευτικών κειμένων και Οδηγών που αφορούν τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση στην Ευρώπη και ειδικά στην πολιτική Συνοχής. Η σύνταξη της μελέτης έγινε βάσει των παρακάτω βημάτων:

Βήμα 1^ο: Τοποθέτηση του πλαισίου και των Στόχων

Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται στο **κεφάλαιο 3**, όπου αρχικά παρουσιάζονται οι στόχοι του προγράμματος (συμπεριλαμβανομένων και των περιβαλλοντικών του στόχων) και εν συνεχεία αναγνωρίζονται και παρουσιάζονται σχετικές πολιτικές, σχέδια και προγράμματα που

περιλαμβάνουν αντίστοιχα στόχους ή δεσμεύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος οι οποίοι μπορεί να επηρεάσουν ή να επηρεαστούν από την υλοποίηση του ΠΕΠ.

Στο πλαίσιο αναγνώρισης των πολιτικών αυτών, πολλές εκ των οποίων συντάσσονται ιεραρχικά (π.χ. Οδηγία για τα Νερά, Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Υδατικού Διαμερίσματος) ανά "θεματική" (π.χ. Ύδατα, Βιοποικιλότητα, κλιματική αλλαγή), διατυπώνονται ορισμένα γενικά ερωτήματα τα οποία αποτέλεσαν για την Ομάδα Μελέτης τη βάση για την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής (scoring), δηλαδή τον ορισμό του τί θα πρέπει να διερευνηθεί και προς ποια κατεύθυνση, προκειμένου να προβλεφθούν όλα τα κύρια ζητήματα σε θέματα περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης. Με αυτόν τον τρόπο, διαμορφώθηκαν οι τελικοί 11 Περιβαλλοντικοί Στόχοι της ΣΠΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. Περιβαλλοντικοί Στόχοι ΣΜΠΕ - τέλος κεφαλαίου 3

Κάθε στόχος αποτελεί ένα σημείο για το οποίο κάθε τύπος δράσεων και Ειδικός Στόχος του ΠΕΠ θα αξιολογηθεί βάσει ποιοτικών ή ποσοτικών δεδομένων προκειμένου να αξιολογηθεί η περιβαλλοντική του επίδοση. Για κάθε στόχο στον Πίνακα αναφέρονται ειδικότερα ερωτήματα - ζητήματα διερεύνησης τα οποία εξειδικεύουν την αξιολόγηση του επίδοσης.

Επισημαίνεται ότι η παραγωγή Περιβαλλοντικών Στόχων δεν είναι υποχρέωση για τη ΣΜΠΕ, ωστόσο, η χρήση τους επιλέχθηκε ως το καταλληλότερο εργαλείο μελέτης και ερμηνείας των επιπτώσεων (θετικών ή αρνητικών).

Βήμα 2^ο: Παρουσίαση του Προγράμματος

Στόχος του βήματος αυτού που υλοποιείται στο **κεφάλαιο 4** είναι να παρουσιαστούν οι δραστηριότητες του προγράμματος (Ειδικοί Στόχοι του) προκειμένου να περιγραφούν επιμέρους έργα, δραστηριότητες, διεργασίες οι οποίες θα υλοποιηθούν και οι οποίες επί της ουσίας είτε με την υλοποίηση, είτε με τη λειτουργία τους θα προκαλέσουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις / συνέργειες.

Βήμα 3^ο: Παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης

Οι μεταβολές που θα προκαλέσει το Πρόγραμμα στο περιβάλλον εξαρτώνται από την κατάσταση του περιβάλλοντος πριν την έναρξή του. Η υφιστάμενη κατάσταση προσδιορίζει πρώτ' απ' όλα την ευαισθησία της συγκεκριμένης περιοχής σε διάφορους τύπους δραστηριοτήτων που μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτή. Βάσει αυτής μπορεί να αξιολογηθεί αν μια δραστηριότητα ή ένα έργο προκαλεί ανεκτές επιπτώσεις, αν υπάρχει η ικανότητα "απορρόφησης" αυτών ή έχει επέλθει κορεσμός που μπορεί να "κάνει το ποτήρι να ξεχειλίσει". Παράλληλα, η υφιστάμενη κατάσταση μπορεί να δείξει ποιές θεματικές του περιβάλλοντος είναι πιο κρίσιμες, σε ποιές περιοχές θα πρέπει να κατευθυνθούν συγκεκριμένα έργα ή δραστηριότητες, ποιές ελλείψεις σε υποδομές περιβάλλοντος ή στη διαχείρισή του απαιτούνται προκειμένου να προληφθούν ή περιοριστούν οι επιπτώσεις. Η παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης αποτελεί το αντικείμενο του **κεφαλαίου 6**.

Βήμα 4^ο: Εκτίμηση Συνεργειών - Συνάφειας

Δεν θα πρέπει να παραβλέπεται ότι το πρόγραμμα αυτό καθ' αυτό, έχει μια σημαντική περιβαλλοντική διάσταση και ότι στόχος του δεν είναι μόνο τα έργα που θα χρηματοδοτήσει να έχουν την ελάχιστη - ανεκτή επιπτώση στο περιβάλλον, αλλά να συμβάλει στη βελτίωση του περιβάλλοντος. Για το λόγο αυτό, πριν από την αποτίμηση των επιπτώσεων, που αποτελεί κύριο μέρος της ΣΜΠΕ **στο κεφάλαιο 7.2.1**, παρουσιάζεται η συνάφεια και η σαφήνεια των στόχων του Προγράμματος με την επίτευξη των γενικότερων στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής. Η εκτίμηση αυτή είναι ποιοτική και, πέρα από την αποτύπωση του πόσο συνδέεται ένας Ειδικός Στόχος με την Ατζέντα για το Περιβάλλον, δείχνει τα σημεία στα οποία θα πρέπει να αναζητηθούν τα θετικά αποτελέσματα στο πλαίσιο της αξιολόγησης των επιπτώσεων που ακολουθεί.

Βήμα 5^ο: Αξιολόγηση των επιπτώσεων

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων αποτελεί το σημαντικότερο μέρος της ΣΜΠΕ και πραγματοποιείται, όπως έχει αναφερθεί, με τη χρήση Περιβαλλοντικών Στόχων. Αυτή γίνεται ως εξής:

1. Σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας, για κάθε Περιβαλλοντικό Στόχο (Π.Σ.) εκτιμάται η πιθανότητα, η κατεύθυνση (θετική/αρνητική/ουδέτερη), η διάρκεια και η δυνατότητα αντιστροφής των μεταβολών επί της υφιστάμενης κατάστασης (του ΠΣ) που αναμένεται να επέλθει από τις δράσεις για την επίτευξη του κάθε Ειδικού Στόχου.
Η εκτίμηση παρουσιάζεται με τη βοήθεια συμβόλων και υπό τη μορφή πίνακα. Για κάθε θετική ή αρνητική κρίση, στο σχετικό κείμενο που προηγείται κάθε πίνακα, παρουσιάζεται συνοπτικά η τεκμηρίωσή της. (Δεν τεκμηριώνονται ουδέτερες κρίσεις, καθώς εκτιμάται ότι δεν υπάρχει σχέση των αντικειμένων π.χ. η αγορά Η/Υ δεν σχετίζεται με την προστασία του Τοπίου).
2. Σε επίπεδο Θεματικής περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως αυτές ορίζονται από την Οδηγία 2001/42/ΕΚ της ΣΠΕ, αλλά και από τους Περιβαλλοντικούς Στόχους (Βιοποικιλότητα, Κλίμα, Διαχείριση Απορριμμάτων κ.ο.κ.) αξιολογούνται οι συσσωρευτικές επιπτώσεις και η διασυννοριακή διάσταση. Κύριο ζητούμενο από τη διαδικασία της ΣΠΕ είναι να εκτιμηθεί το συνιστάμενο αποτέλεσμα που θα προκαλέσουν έργα/δράσεις με διαφορετικά χαρακτηριστικά, τα οποία προκαλούν μεταβολές στο περιβάλλον και θα υλοποιηθούν σε μια συγκεκριμένη περίοδο (2014-2020) και ένα συγκεκριμένο τόπο (Περιφέρεια).
Υπό τη μορφή πίνακα για κάθε θεματική συνοψίζονται οι επιπτώσεις που έχουν εκτιμηθεί παραπάνω (σημείο 1 του Βήματος 5) και όπου είναι εφικτό παρουσιάζεται η αναμενόμενη συνιστώσα. Εκτός από αυτή, περιγράφονται οι δυνατότητες πρόληψης ή περιορισμού (των αρνητικών επιπτώσεων), καθώς και η διασυννοριακή ή διαπεριφερειακή διάσταση που η επίπτωση μπορεί να έχει.

Βήμα 6^ο: Μέτρα, προτάσεις και κατευθύνσεις για την πρόληψη και περιορισμό των επιπτώσεων

Βάσει των επιπτώσεων που έχουν εκτιμηθεί, η ομάδα μελέτης διατυπώνει προτάσεις, σύμφωνα με τις οποίες, είναι δυνατόν οι αρνητικές επιπτώσεις να προβλεφθούν ή περιοριστούν, αλλά και οι θετικές επιδράσεις να μεγιστοποιηθούν. Τα μέτρα, προτάσεις και κατευθύνσεις μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Υποχρεώσεις ή προϋποθέσεις που θα πρέπει να τηρούνται προκειμένου να ενταχθούν έργα / προτάσεις στο πρόγραμμα.
- Διαχειριστικές ενέργειες.
- Ειδικά κριτήρια για την επιλογή πράξεων που θα δίνουν βαρύτητα στην περιβαλλοντική απόδοση.
- Μελέτες / έρευνες που θα προηγηθούν της ενεργοποίησης (όπου υπάρχει αβεβαιότητα).

Επισημαίνεται ότι κάθε μέτρο, πρόταση και κατεύθυνση που θα προταθεί και εν τέλει θα αποτυπωθεί ως στοιχείο κανονιστικής πράξης είναι συμπληρωματικό των διατάξεων της ισχύουσας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η οποία ισχύει για κάθε έργο / δραστηριότητα ανεξάρτητα από την ένταξη στο ΠΕΠ.

Βήμα 7^ο: Σύστημα Παρακολούθησης

Η ΣΜΠΕ έχει ως τώρα εντοπίσει τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις και προτείνει τις πρακτικές και τα μέτρα ελαχιστοποίησής τους. Η παρακολούθηση, συνεπώς, καλείται σε πρώτη φάση να επικυρώσει ή διορθώσει τα θεωρητικά αποτελέσματα της εκτίμησης της ΣΜΠΕ σε σύγκριση με τις πραγματικές προκαλούμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την υλοποίηση και σε δεύτερη φάση να εκτιμήσει κατά πόσο τα μέτρα που προτάθηκαν υπήρξαν αποτελεσματικά προκειμένου να τα διορθώσει.

1.1.3 Η διαδικασία διαβούλευσης και η ενσωμάτωση των πορισμάτων διαβούλευσης και λήψη αποφάσεων

Η ακριβής αποτύπωση και εξαντλητική ανάλυση των απόψεων αποτελεί υποχρέωση του αναδόχου και βασική παράμετρο για την επιτυχία της ΣΠΕ. Η διαδικασία δεν στοχεύει μόνο στην τυπική διόρθωση του προγράμματος (δηλαδή στον έλεγχο την νομιμότητάς του σε σχέση με την περιβαλλοντική πολιτική), αλλά και στο να ενσωματώσει απόψεις και προτάσεις που μπορεί να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του. Η ενσωμάτωση των πορισμάτων της διαβούλευσης περιέχει δύο ενέργειες:

- Τη δημιουργία ενός συστήματος συλλογής και καταγραφής της πληροφορίας
- Την εφαρμογή μίας διαδικασίας αξιολόγησης και ενσωμάτωσης της πληροφορίας

Η καταγραφή και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης, θα κωδικοποιηθούν και θα προωθηθούν προς την Αναθέτουσα Αρχή για τη λήψη αποφάσεων, όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Ονομασία Φορέα/ Οργανισμού ή Ατόμου	Παρατήρηση	Σημείο εντοπισμού στο Προγραμματικό Έγγραφο ή την ΣΜΠΕ	Απάντηση συμβούλου	Σύσταση προς αναθέτουσα Αρχή

Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης θα ενσωματωθούν, σύμφωνα με τις προδιαγραφές, στο σχετικό παράρτημα της επικαιροποιημένης ΣΜΠΕ (πληροφορίες αναφορικά με τη διαβούλευση με το κοινό και τις περιβαλλοντικές αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ).

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων, αναφορικά με τα πορίσματα της ΣΠΕ, αποτελεί εργασία που θα εκτελεστεί από την αναθέτουσα αρχή σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές. Οι αποφάσεις αυτές και τα αποτελέσματά τους θα καταγραφούν από το Σύμβουλο προκειμένου να παρατεθούν στο Κεφάλαιο 8 της (επικαιροποιημένης) ΣΜΠΕ.

Στη συνέχεια, ανά κεφάλαιο που αναλύεται διεξοδικά στη ΣΜΠΕ, σημειώνονται συνοπτικά ορισμένα βασικά σημαντικά ζητήματα που είναι αναγκαία για την εκπόνηση της μελέτης.

1.2 Σκοπιμότητα και Στόχοι του Προγράμματος

Το αναπτυξιακό όραμα της Π-ΑΜΘ για το 2020 διατυπώνεται ως η «σταδιακή ανασυγκρότηση και ο εκσυγχρονισμός του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας, η διατήρηση, και κατά το δυνατόν εμβάθυνση, της κοινωνικής συνοχής σε περιβάλλον αυξανόμενου ανταγωνισμού, ύφεσης και κρίσης, με την αξιοποίηση των πόρων της Περιφέρειας, την κινητοποίηση των υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων και την αξιοποίηση της γεωγραφικής της θέσης».

Η στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματός της εντάσσεται στην ευρύτερη αναπτυξιακή στρατηγική της Π-ΑΜΘ, που ως βασικούς στόχους θέτει:

- τη διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας,
- την αύξηση της απασχόλησης,
- την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και
- τη βελτίωση της ελκυστικότητας της Π-ΑΜΘ ως τόπο κατοικίας και παραγωγής.

Κύριοι στόχοι του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 είναι η αξιοποίηση της δυναμικής που απορρέει από:

- τη σημαντική ακόμη (αν και φθίνουσα) παραγωγική βάση και του επενδεδυμένου κεφαλαίου,
- την αξιοποίηση του αργούντος φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου, και
- την αξιοποίηση της στρατηγικής γεωπολιτικής της θέσης.

Έπειτα, από συνοπτική αναφορά των Σχεδίων, Προγραμμάτων και Πολιτικών (ομαδοποιημένα ως προς θέμα – τομέα πολιτικής), που αφορούν το ΠΕΠ και είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη από το σχεδιασμό, αξιολογείται ότι ο κάθε ειδικός στόχος του ΠΕΠ συσχετίζεται απευθείας με ένα συγκεκριμένο στόχο πολιτικής, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1: Ενσωμάτωση Στόχων Περιβαλλοντικής Πολιτικής στους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Διεθνείς, κοινοτικοί και εθνικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας στους οποίους ενσωματώνει:
Αξιοποίηση γεωθερμίας	• Εμβληματική Πρωτοβουλία "Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους" • Οδηγία 2009/28/ΕΚ (σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές), • Εθνικό σχέδιο δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
Ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων υποδομών	• Εμβληματική Πρωτοβουλία "Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους" • Οδηγία 2012/27/ΕΕ (σχετικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα)
Πρόληψη, προστασία, αποκατάσταση και διαχείριση κινδύνων και καταστροφών από φυσικές ή απρόβλεπτες αιτίες	• Οδηγία 2007/60/ΕΚ (για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας) • Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης (Πρωτόκολλο Μεσογείου)
Διαχείριση αστικών στερεών αποβλήτων	• Εμβληματική Πρωτοβουλία "Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους" • Οδηγία 2008/98/ΕΚ (για τη διαχείριση των απορριμμάτων) • Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων
Αποδοτική χρήση υδάτινων πόρων	• Οδηγία 2000/60/ΕΚ (για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων) • Σχέδια Διαχείρισης Υ.Δ. GR 11 και GR 12 • Οδηγία 2006/7/ΕΚ (σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης)
Ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	
Διατήρηση βιοποικιλότητας σε προστατευόμενες περιοχές	• Οδηγία 92/43/ΕΟΚ (για τη διατήρηση των οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας) • Οδηγία 2009/147/ΕΚ (περί της διατηρήσεων των άγριων πτηνών) • Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για Περιοχές Natura 2000 2014-2020
Βιώσιμη ανάπτυξη αστικών κέντρων	• Οδηγία 2008/50/ΕΚ (για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη) • Οδηγία 2002/49/ΕΚ (σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου) • Χάρτα της Λειψίας για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Παράλληλα, η δράση του ΠΕΠ για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, αλλά και οι επιπτώσεις που θα προκληθούν από την υλοποίησή του αναμένεται συνεπώς να είναι συμπληρωματική άλλων δράσεων και επιπτώσεων που θα προκληθούν από τα υπόλοιπα προγράμματα, και συνοψίζεται σε δύο κύρια επίπεδα μεταξύ:

- των προγραμμάτων του Αγροτικού Χώρου (ΠΑΑ) και της Αλιείας που χρηματοδοτούνται από τα αντίστοιχα μέσα (ΕΤΓΑΑ, ΕΤΘΑ αντίστοιχα) και εφαρμόζονται στις αγροτικές και παράκτιες - θαλάσσιες περιοχές αντίστοιχα με κύρια συμπληρωματικότητα θέματα:
- διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος - Βιοποικιλότητας: Δάση στο ΠΑΑ, Θάλασσες στο ΕΠΑΛ, Προστατευόμενες περιοχές (πλην δασών) στα ΕΠ του ΕΣΠΑ,
- αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (Κλιματικής Αλλαγής), ανά τύπο περιοχής,
- ενεργειακή αποδοτικότητα - ΑΠΕ: Διοίκηση, οικία, παραγωγικές δραστηριότητες πλην πρωτογενή, μεταφορές στο ΕΣΠΑ, Αλιευτικά σκάφη / υδατοκαλλιέργειες ΕΠΑΛ, κτηνοτροφία - γεωργία στο ΠΑΑ,
- διαχείριση υδάτων - εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης, ανά κατηγορία ωφελούμενου π.χ. αρδευτικά στο ΠΑΑ - ύδρευση στο ΕΣΠΑ.
- των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που χρηματοδοτούνται κατά περίπτωση από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΤΣ και καλύπτουν όλες τις άλλες κατηγορίες χώρου - οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά και το σύνολο των υποδομών που ανεξαρτήτως χώρου (ύπαιθρο, παράκτια ζώνη) δεν εξυπηρετούν αποκλειστικά την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα. Σε αυτό περιλαμβάνονται το ΠΕΠ και τα θεματικά Προγράμματα, όπως το ΕΠ «Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη» (Ε.Π. ΥΜΠΕΡΑΑ) και το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (Ε.Π.ΑνΕΚ).

1.3 Περιγραφή του Προγράμματος

Η στρατηγική προσέγγιση της Π-ΑΜΘ, που σημειώθηκε προηγουμένως, παρουσιάζει υψηλό βαθμό συσχέτισης με τους γενικούς και ειδικούς στόχους της στρατηγικής Ε2020 και ειδικότερα οι παρεμβάσεις:

1. στο επίπεδο της οικονομίας βρίσκονται σε συνάφεια τόσο με το στόχο της «Εξυπνης ανάπτυξης» (smart growth) όσο και με το στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainable growth) και εξυπηρετείται κύρια από τον Άξονα Προτεραιότητας 1 «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας»,
2. στο επίπεδο του κοινωνικού τομέα βρίσκονται σε συνάφεια με το στόχο της «Ανάπτυξης χωρίς Αποκλεισμούς» (inclusive growth) και εξυπηρετείται κύρια από τον Άξονα Προτεραιότητας 3 «Βελτίωση των ανθρώπινων πόρων σε όλα τα επίπεδα και των

συστημάτων διασύνδεσης της αγοράς εργασίας με την οικονομία και κοινωνική προστασία» και

3. στο επίπεδο των υποδομών και περιβάλλοντος βρίσκονται σε συνάφεια με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainable growth) και εξυπηρετείται κύρια από τον Άξονα Προτεραιότητας 2 «Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων».

Συνοπτικά, οι στόχοι του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 όπως καταγράφονται ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το ΠΕΠ διαθέτει, επιπλέον, προσέγγιση της Χωρικής Ανάπτυξης, όντας μια καινοτομία του Κανονισμού που επικεντρώνεται στη σύνδεση της ανάπτυξης με τη χωρική διάσταση. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση στη Χωρική Ανάπτυξη προσφέρει την επιλογή ανάμεσα σε διάφορα εργαλεία και μηχανισμούς προκειμένου οι περιφέρειες να σχεδιάσουν ολοκληρωμένες χωρικές πολιτικές αναλόγως των ιδιαίτερων στοιχείων, και επικεντρώνεται στην Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ), την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) και τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών περιοχών με σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα.

Πίνακας 2: Άξονες Προτεραιότητας και Ειδικοί Στόχοι ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020

1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας		2. Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων		3. Βελτίωση των ανθρώπινων πόρων σε όλα τα επίπεδα και των συστημάτων διασύνδεσης της αγοράς εργασίας με την οικονομία και κοινωνική προστασία
Προαγωγή των επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία και ενίσχυση του λανθάνοντος δυναμικού για καινοτομία	Υποστήριξη δημιουργίας clusters σε επιλεγμένους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας	Αξιοποίηση γεωθερμίας	Διατήρηση βιοποικιλότητας σε προστατευόμενες περιοχές	Ενίσχυση υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας
Μεταφορά Τεχνολογίας και Διάχυση Γνώσεων	Υποστήριξη εξωστρέφειας και διεθνοποίησης των ΜΜΕ και ένταξής τους σε διεθνή δίκτυα διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών	Ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων υποδομών	Βιώσιμη ανάπτυξη αστικών κέντρων	Ένταξη μειονεκτούντων ατόμων και ομάδων πληθυσμού στην αγορά εργασίας
Ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακού περιεχομένου σε επιλεγμένους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης	Εφαρμογή τεχνολογικής (βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής) και οργανωσιακής καινοτομίας στις ΜΜΕ	Πρόληψη, προστασία, αποκατάσταση και διαχείριση κινδύνων και καταστροφών από φυσικές ή απρόβλεπτες αιτίες	Ένταξη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών	Κοινωνική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων ομάδων
Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης της καινοτομίας επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ	Αύξηση επενδύσεων οι οποίες σχετίζονται με την εκμετάλλευση ΑΠΕ από ΜΜΕ	Διαχείριση αστικών στερεών αποβλήτων	Ενίσχυση ενδοπεριφερειακής κινητικότητας και άρση της απομόνωσης	Προαγωγή της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες υγείας - πρόνοιας
Αύξηση επενδύσεων στην εμπορική εκμετάλλευση νέων ιδεών και ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω της δημιουργίας NEET		Αποδοτική χρήση υδάτινων πόρων	Χρήση φυσικού αερίου	Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης
		Ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς		Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

1.4 Εναλλακτικές Δυνατότητες

Το Προγραμματικό Πλαίσιο ή πλαίσιο σχεδιασμού καθορίζεται από μια σειρά ήδη εισηγμένων και θεσμοθετημένων κανόνων και υποχρεώσεων που θα πρέπει το Πρόγραμμα σε οποιαδήποτε εναλλακτική του να τηρεί. Οι κανόνες αυτοί είναι:

- Να είναι σύμφωνο με τους Κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων της Περιόδου 2014-2020, δηλαδή να τηρεί το ύψος των πόρων που κατευθύνονται προς την Περιφέρεια, τις υποχρεώσεις για Θεματική Συγκέντρωση των πόρων¹ και τις απαιτήσεις για την επιλεξιμότητα των έργων και την διαχείριση των πόρων. Η συμβατικότητα με τους Κανονισμούς εμμέσως συνεπάγεται ότι η κάθε εναλλακτική θα πρέπει να είναι εξίσου συμβατή και να προωθεί την Στρατηγική E2020 και τους στόχους της.
- Να είναι σύμφωνο με το ΕΣΠΑ 2014-2020, να εξυπηρετεί δηλαδή τους στόχους και τις επιλογές του και να συμβάλει στην παραγωγή των αποτελεσμάτων του.
- Να υποστηρίζει την εκπλήρωση στόχων πολιτικής που είναι υπερκείμενες του Περιφερειακού αναπτυξιακού Σχεδιασμού, όπως αυτές εκφράζονται από τις εκ των προτέρων αιρεσιμότητες για την χρηματοδότηση των Προγραμμάτων (ex-ante conditionalities).

Βάσει των παραπάνω προσδιορίζονται δύο ρεαλιστικές εναλλακτικές οι οποίες είναι:

1. Το μηδενικό σενάριο, δηλαδή το σενάριο μη υλοποίησης ούτε του ΠΕΠ ΑΜΘ ούτε του ΕΣΠΑ 2014-2020, όπου τα έργα γίνονται χωρίς προγραμματισμό και μέσω άλλων πηγών χρηματοδότησης.
2. Το 1^ο εναλλακτικό σενάριο, δηλαδή της μη κατάρτισης του Προγράμματος (αναπτυξιακός προγραμματισμός μέσω Τομεακών ΕΠ)
3. Το 2^ο εναλλακτικό σενάριο, της υλοποίησης του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 με προσαρμογή του υφιστάμενου αναπτυξιακού σχεδιασμού (ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης 2007-2013).
4. Το βασικό σενάριο σύμφωνα με τη στρατηγική του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020.

και αξιολογούνται με τα εξής κριτήρια:

- Της βέλτιστης τοποθέτησης των πόρων για την υλοποίηση περιβαλλοντικών δράσεων.
- Της αποδοτικότητας του σχεδιασμού (βελτιστοποίηση της σχέσης του οφέλους που θα παραχθεί με την προσπάθεια - κόστος που θα επενδυθεί).

¹ Στο σύνολο των λιγότερο πέντε ανεπτυγμένων Περιφερειών στις οποίες ανήκει και η ΑΜΘ, διάθεση min 50% των πόρων του ΕΤΠΑ σε εθνικό επίπεδο, στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 4 εκ των οποίων min 6% των πόρων σε εθνικό επίπεδο στο στόχο 4.

- Της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού (βελτιστοποίηση της κατεύθυνσης των πόρων προς τις πλέον σκόπιμες - αναγκαίες ενέργειες ή αυτές που παράγουν το βέλτιστο αποτέλεσμα).
- Της παραγωγής ολοκληρωμένου αποτελέσματος (βελτιστοποίηση των συνεργειών μεταξύ των δράσεων).

Σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια το κύριο σενάριο επικρατεί των τριών υπολοίπων λύσεων στα σημεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3: Συγκριτική παρουσίαση της αξιολόγησης των Σεναρίων

	Μηδενική Λύση	1η Εναλλακτική	2η Εναλλακτική	Κύριο Σενάριο
Ως προς την ανταπόκριση στις προκλήσεις	Μη υλοποίηση αναγκαίων εντοπισμένων έργων / δράσεων	Περιορισμός δράσεων σε εθνικής ευθύνης τομείς Ακύρωση Παρεμβάσεων για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	Ακύρωση δράσεων ενεργειακής αποδοτικότητας και δικτύωσης Μικρότερη εξειδίκευση στόχων - δράσεων (κίνδυνος μειωμένης αποδοτικότητας) Μη επένδυση σε τεχνολογίες περιβάλλοντος	Συνεκτικοί στόχοι με Τομεακές Παρεμβάσεις - συμπληρωματικότητα. Περιλαμβάνει το Σύνολο των Προκλήσεων της Στρατηγικής Ε2020 για το περιβάλλον
Ως προς τη χρηματοδότηση έργων για το Περιβάλλον	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Πιθανή μείωση της διαθέσιμης χρηματοδότησης λόγω μη κλειδωμένης χρηματοδότησης	Μείωση διαθέσιμης χρηματοδότησης για περιβαλλοντικές δράσεις	Βέλτιστη οικονομική κατανομή (στο πλαίσιο ότι το πρόγραμμα δεν έχει μόνο περιβαλλοντική διάσταση)
Ως προς την προστασία της Βιοποικιλότητας	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Περιορισμένη αποδοτικότητα - αποτελεσματικότητα	Στήριξη μόνο περιοχών με ΦΔ (εθνικά πάρκα - δρυμοί)	Ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος Προστατευόμενων περιοχών
Ως προς την προστασία των Υδάτων	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Εθνικές Δράσεις ΟΠΥ	Περιορισμένες δράσεις (ύδρευσης - αποχετεύσεις - ΕΕΛ)	Υλοποίηση Σχεδίων Διαχείρισης ΛΑΠ
Ως προς την πρόληψη και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος	Δεν προβλέπονται	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος
Ως προς τη μετρίαση της κλιματικής Αλλαγής	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος (λιγότεροι πόροι)	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος
Ως προς τη διαχείριση αποβλήτων / απορριμμάτων	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος (από το Τομεακό Πρόγραμμα μόνο)

1.5 Περιγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης του Περιβάλλοντος

Πριν αναφερθεί αρκετά συνοπτικά η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος, κρίθηκε αναγκαίο, καθώς το ΠΕΠ δε διαθέτει αναλυτική χωρική διάσταση (πέρα ορισμένων εξαιρέσεων), να προσδιοριστούν ορισμένοι τύποι περιοχών που δύναται να επηρεαστούν από τις προτεινόμενες δράσεις του ΠΕΠ. Αυτές συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4: Αναμενόμενη χωροθέτηση έργων ΠΕΠ (τύποι περιοχών)

Ειδικός Στόχος	Περιοχές που αναμένεται να κατευθυνθούν οι επενδύσεις
1.1: Προαγωγή των επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία και ενίσχυση του λανθάνοντος δυναμικού για καινοτομία	Οι δράσεις αναμένεται να χωροθετηθούν κύρια στον περιαστικό χώρο, σε βιομηχανικές περιοχές, ή εντός ερευνητικών / ακαδημαϊκών κέντρων.
1.2: Μεταφορά Τεχνολογίας και Διάχυση Γνώσεων	
2.1: Ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακού περιεχομένου σε επιλεγμένους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης	Εντός αστικών περιοχών όπου κατά βάση έχουν έδρα οι φορείς Δημόσιας Διοίκησης.
3.1: Δημιουργία/ενίσχυση δομών υποστήριξης της καινοτομίας επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ	Η δημιουργία θερμοκοιτίδας κατά πάσα πιθανότητα θα χωροθετηθεί σε κάποια περιαστική περιοχή ή εντός κάποιας Βιομηχανικής Περιοχής.
3.2: Αύξηση επενδύσεων στην εμπορική εκμετάλλευση νέων ιδεών και ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω της δημιουργίας ΝΕΕΤ	Ανάλογα της δραστηριότητας, κύρια: αστικό χώρο - εντός οικισμών, παράκτια ζώνη, ύπαιθρο χωρίς να αποκλείονται, ωστόσο, άλλοι τύποι περιοχών.
4.1: Υποστήριξη δημιουργίας clusters σε επιλεγμένους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας	Κύρια σε περιοχές συγκέντρωσης επιχειρήσεων της μεταποίησης (τυπικές ή άτυπες) - περιαστικό χώρο.
4.2: Υποστήριξη εξωστρέφειας και διεθνοποίησης των ΜΜΕ και ένταξής τους σε διεθνή δίκτυα διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών	
5.1: Εφαρμογή τεχνολογικής (βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής) και οργανωσιακής καινοτομίας στις ΜΜΕ	Κύρια σε περιοχές συγκέντρωσης επιχειρήσεων της μεταποίησης (τυπικές ή άτυπες) - περιαστικό χώρο.
5.2: Αύξηση επενδύσεων οι οποίες σχετίζονται με την εκμετάλλευση ΑΠΕ από ΜΜΕ	Κύρια σε περιοχές συγκέντρωσης επιχειρήσεων της μεταποίησης (τυπικές ή άτυπες) - περιαστικό χώρο
1.1: Αξιοποίηση της γεωθερμίας	Αφορά κύρια 3 περιοχές (Αρίστηνο Αλεξανδρούπολης, Ερατεινό Καβάλας, Κεσσάνη Ξάνθης) χωρίς να είναι εκ των προτέρων προσδιορισμένο αν και πόσο θα συνδράμει το ΠΕΠ.

2.1: Ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων υποδομών	Εντός αστικών περιοχών όπου κατά βάση έχουν έδρα οι φορείς Δημόσιας Διοίκησης
3.1: Πρόληψη, προστασία, αποκατάσταση και διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών από φυσικές ή απρόβλεπτες αιτίες	Παράκτια Ζώνη, ύπαιθρος, δασικές - ορεινές περιοχές
4.1: Διαχείριση αστικών στερεών αποβλήτων.	Ύπαιθρος, ημιορεινές περιοχές, περιαστικές περιοχές (σύμφωνα με τις χωροθετήσεις των έργων του ΠεΣΔΑ)
5.1: Αποδοτική χρήση υδάτινων πόρων	Έργα αναμένεται να χωροθετηθούν εντός Οικισμών (δίκτυα), περιαστικές ζώνες - ύπαιθρος (ΕΕΛ), αλλά και υδατικά σώματα (λίμνες, ποτάμια, μεταβατικά ύδατα)
6.1: Ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.	Σε όλη την περιφέρεια
7.1: Διατήρηση βιοποικιλότητας προστατευόμενων περιοχών	Περιοχές NATURA 2000
8.1: Βιώσιμη ανάπτυξη αστικών κέντρων	Αστικές Περιοχές
9.1: Ένταξη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών	Περιλαμβάνει το «ΑΡΔΑΝΙΟ – ΜΑΝΔΡΑ» ή παρεμβάσεις σε άλλους κάθετους άξονες της Εγνατίας Οδού. Επί της υφιστάμενης χάραξης του Σ/δ δικτύου
10.1: Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής κινητικότητας και άρση της απομόνωσης	Σύμφωνα με την περιγραφή περιλαμβάνει ένα πλήθος τύπων χώρου όπως: με χώρους οικονομικού, πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος και με άλλες υποδομές μεταφορών (σιδηρόδρομος, αεροδρόμια, λιμάνια), παρακάμψεις οικισμών (περιαστικός χώρος), καθώς και ορεινές & νησιωτικές περιοχές
11.1: Χρήση φυσικού αερίου	Αστικά κέντρα
1.1: Ενίσχυση υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας	Κυρίως εντός αστικών περιοχών
6.1: Ένταξη μειονεκτούντων ατόμων και ομάδων πληθυσμού στην αγορά εργασίας	
3.1: Κοινωνική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων ομάδων	Αστικές - περιαστικές περιοχές
5.1: Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων	
4.1: Προαγωγή της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες υγείας - πρόνοιας	Αστικές - περιαστικές περιοχές, απομακρυσμένες περιοχές
2.1 Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης	Εντός οικισμών

Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα

Γεωμορφολογικά η περιφέρεια διακρίνεται στην Ανατολική Μακεδονία με τα εύφορα λεκανοπέδια που περικλείονται σε λοφοσειρές, την ορεινή Θράκη που ταυτίζεται γεωμορφολογικά με τον ορεινό όγκο της Ροδόπης, ενώ οι παράκτιες εκτάσεις είναι πεδινές με

χαρακτηριστικά τα δελταϊκά συστήματα του Νέστου και του Έβρου. Οι εκτάσεις της περιφέρειας περιλαμβάνουν επίσης και δύο νησιά τη Θάσο και τη Σαμοθράκη, που με τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους, δημιουργούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τον ενδημισμό και το φυσικό κεφάλαιο τους.

Με αυτόν τον τρόπο, παρά τη σχετικά μικρή της έκταση, η Περιφέρεια διαθέτει 35 περιοχές που εντάσσονται επισήμως στον Εθνικό κατάλογο Προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (16 ΖΕΠ και 19 ΕΖΔ). Από τις 35 αυτές περιοχές, οι 16 είναι ενταγμένες σε κάποιο από τα εθνικά πάρκα της Π-ΑΜΘ (δηλαδή 49,5% των συνολικών εκτάσεων των προστατευόμενων περιοχών) και διαθέτουν Φορέα Διαχείρισης, εγκεκριμένες ΕΠΜ, ενώ είναι είτε υπό επεξεργασία, είτε υπό σχεδιασμό η εκπόνηση και η έγκριση Διαχειριστικών Σχεδίων. Πρόκειται, στην ουσία, για τα Εθνικά Πάρκα: α) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, β) Οροσειράς Ροδόπης, γ) Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου και δ) Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου. Επίσης, διαθέτει δύο περιοχές κατά μήκος του ρου των ποταμών Νέστου και Έβρου που εντάσσονται στη συνθήκη RAMSAR και 51 καταφύγια Άγριας Ζωής.

Η Π-ΑΜΘ καλύπτεται περίπου κατά το 29% της έκτασής της με δάση, ενώ οι δασικές εκτάσεις (συμπεριλαμβανομένων δηλαδή των μεταβατικών και των θαμνώνων) υπολογίζεται ότι καταλαμβάνουν το 45% της Περιφέρειας με την ανάπτυξη των δασών να γίνεται κυρίως στις ημιορεινές και ορεινές ζώνες.

Αβιοτικό Περιβάλλον: κλίμα, αέρας, έδαφος, ύδατα

Στην παραθαλάσσια πεδινή και παράκτια ζώνη της ΠΑΜΘ το κλίμα χαρακτηρίζεται ως μεσογειακό, ενώ στο μετέπειτα εσωτερικό τμήμα παρουσιάζονται αποκλίσεις μετάβασης από το μεσογειακό τύπο προς τον ηπειρωτικό και ορεινό τύπο κλίματος, διατηρώντας, όμως, σε μεγάλο βαθμό στοιχεία του Μεσογειακού τύπου κλίματος.

Σχετικά με την ποιότητα της ατμόσφαιρας, παρόλο που υφίστανται δύο σταθμοί μέτρησης (στην Καβάλα και Ξάνθη), εντούτοις δεν έχουν ενταχθεί ακόμα στο Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και δεν έχουν παράγει συνολικά στατιστικά στοιχεία, λόγω της πρόσφατης έναρξης λειτουργίας τους. Ωστόσο, βάσει των πρώτων μετρήσεων, υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις για υπέρβαση των επιτρεπόμενων ορίων σε σημαντικό αριθμό ημερών σχετικά με τις μέσες ημερήσιες και ωριαίες τιμές των PM_{10} και $PM_{2.5}$.

Όσον αφορά τα Ύδατα, η ΠΑΜΘ καλύπτεται από δύο υδατικά διαμερίσματα, το Υδατικό Διαμέρισμα (ΥΔ) Ανατολικής Μακεδονίας GR 11 και το υδατικό διαμέρισμα Θράκης GR 12, με βάση το διαχωρισμό της ελληνικής επικράτειας σε 14 Υδατικά Διαμερίσματα και 45 λεκάνες απορροής που δημοσιεύθηκε στην υπ. αριθ. 706/16.7.2010 (ΦΕΚΒ'/1383/2.9.2010) της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων.

Οι κύριοι ποταμοί του ΥΔ12 είναι οι Νέστος και Έβρος. Οι ποταμοί αυτοί αποτελούν ταυτόχρονα τους διασυνοριακούς ποταμούς του ΥΔ, τα νερά των οποίων η Ελλάδα μοιράζεται με τη Βουλγαρία και την Τουρκία. Σημαντικοί παραπόταμοι του Έβρου, αλλά και σε επίπεδο ΥΔ, είναι ο π. Άρδας και ο π. Ερυθροπόταμος. Στο ΥΔ12 περιλαμβάνεται μόνο μία φυσική λίμνη, η λίμνη Ισμαρίδα (Μητρικού), ενώ οι υπόλοιπες λίμνες του ΥΔ είναι ταμειυτήρες,

συνολικά 5 τον αριθμό (σημαντικές αυτές του Θησαυρού και της Πλατανόβρυσης). Σημαντικά είναι, ακόμα, τα μεταβατικά ύδατα (λιμνοθάλασσες, δέλτα ποταμών κλπ) – Δέλτα του Έβρου & Λιμνοθάλασσα Βιστωνίδας–, που ευρίσκονται στο ΥΔ12, ορισμένα εκ των οποίων είναι υπερτοπικής εμβέλειας και προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις.

Στο ΥΔ12 προσδιορίσθηκαν 188 ποτάμια υδάτινα σώματα, από τα οποία 34 ανήκουν στην κατηγορία των Ιδιαιτέρως Τροποποιημένων Υδάτινων Σωμάτων (ΙΤΥΣ) και 5 στην κατηγορία των Τεχνητών Υδάτινων Σωμάτων (ΤΥΣ). Επίσης, προσδιορίσθηκαν 6 λιμναία υδάτινα, 5 από τα οποία (εξαιρουμένης της Λίμνης Ισμαρίδας) ανήκουν στην κατηγορία των ΙΤΥΣ. Όλα τα μεταβατικά ΥΣ (5), που αναγνωρίστηκαν, είναι φυσικά. Από τα 12 παράκτια ΥΣ, μόνο το Λιμάνι Αλεξανδρούπολης ανήκει στην κατηγορία των ΙΤΥΣ.

Στο ΥΔ11 προσδιορίσθηκαν τελικά, 91 ποτάμια υδάτινα σώματα που ανήκουν συνολικά σε 6 τύπους. Από αυτά τα ΥΣ, 27 ανήκουν στην κατηγορία των ΙΤΥΣ και 3 στην κατηγορία των ΤΥΣ. Επίσης, προσδιορίσθηκαν 2 λιμναία υδάτινα σώματα (η λίμνη Κερκίνη και η ΤΛ Λευκογείων) τα οποία ανήκουν στην κατηγορία των ΙΤΥΣ. Όσον αφορά στα μεταβατικά, προσδιορίσθηκε 1 φυσικό μεταβατικό υδάτινο σώμα (οι εκβολές ποταμού Στρυμόνα). Παράλληλα, στο ΥΔ προσδιορίσθηκαν 4 φυσικά παράκτια υδάτινα σώματα, που ανήκουν σε 1 τύπο.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων των ΥΔ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η οικολογική κατάσταση των περισσότερων σωμάτων χαρακτηρίζεται από μέτρια ως καλή, ενώ η χημική κατάσταση (όπου υπάρχουν στοιχεία, καθώς για τις περισσότερες περιοχές δεν υπάρχουν μετρήσεις) κρίνεται γενικά ως "κατώτερη της καλής".

Στην ΠΑΜΘ, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2007/60/ΕΚ (για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας), εκπονούνται δύο σχετικές μελέτες, η μια αφορά τη λεκάνη απορροής του ποταμού Έβρο και υλοποιείται ως πιλοτική, ενώ η δεύτερη αφορά την υπόλοιπη περιφέρεια. Από την πρώτη, το πιο σημαντικό που προέκυψε έγκειται στο ότι οι εκτάσεις που δυνητικά βρίσκονται κάθε φορά σε κίνδυνο παραμένουν σταθερές και στην συντριπτική πλειοψηφία τους αποτελούν γεωργικές εκτάσεις και παρυφές οικισμών της παράβριας περιοχής.

Σχετικά με το έδαφος και το ανάγλυφο της ΠΑΜΘ, είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι εκτείνεται στη γεωτεκτονική ζώνη της Ροδόπης, ενώ σε μικρά τμήματά της, κυρίως στην ανατολική και νότια Π.Ε. Έβρου, διαμορφώνεται από την Περιροδοπική ζώνη (Ρε: Ζώνη Παιανίας). Επιπλέον, η ΠΑΜΘ ανήκει στις Ζώνες Ι & ΙΙ σεισμικής επικινδυνότητας και συγκεκριμένα στη Ζώνη ΙΙ κατατάσσεται μόνο η Νήσος Σαμοθράκης της Π.Ε. Έβρου, ενώ το υπόλοιπο τμήμα της Περιφέρειας θεωρείται σεισμική περιοχή, εφόσον ανήκει στη Ζώνη Ι.

Επιπροσθέτως, η ΠΑΜΘ διαθέτει σημαντικό γεωθερμικό δυναμικό με 6 «βεβαίωνα ή/και πιθανά γεωθερμικά πεδία», σύμφωνα με το ΙΓΜΕ, 1 στην Π.Ε. Καβάλας (Ακροποτάμου), 2 στην Π.Ε. Ξάνθης (Νέου Ερασμίου – Μαγγάνων και Νέας Κεσσάνης), 2 στην Π.Ε. Ροδόπης (Λίμνης Μητρικού και Κρωβύλης - Σαπών) και τέλος 1 στην Π.Ε. Έβρου (Αρίστηνου). Σημειώνεται ότι σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η Σαμοθράκη, αφού 3 γεωτρήσεις βάθους 40-120 m,

που ανορύχθηκαν στο χώρο των θερμών πηγών, παράγουν μεγάλες ποσότητες ρευστών με τη θερμοκρασία των νερών να φτάνει μέχρι και τους 99°C.

Πληθυσμός – Οικιστικό Δίκτυο – Παραγωγική Διάρθρωση

Ο μόνιμος πληθυσμός της Π-ΑΜΘ σύμφωνα με την απογραφή του 2011 ανήλθε σε 608.182 κατοίκους (5,62% της χώρας και 24,42% της Α.Δ. Μακεδονίας - Θράκης). Η μεταβολή του πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία ήταν οριακή, μόλις 0,17%, πολύ μικρότερη από αυτή της χώρας, ενώ σε τρεις από τις πέντε Περιφερειακές Ενότητες ήταν αρνητική. Κύριο χαρακτηριστικό της πληθυσμιακής εξέλιξης κατά την τελευταία δεκαετία υπήρξε η αστική ανάπτυξη της Θράκης έναντι της αποαστικοποίησης της Ανατολικής Μακεδονίας. Συγκεκριμένα, σημαντική αύξηση (πέρα και του εθνικού μ.ο.) παρουσιάζουν τα αστικά συστήματα της Ξάνθης (15,5%), της Αλεξανδρούπολης (10,3%) και της Κομοτηνής (8,8%), ενώ η Δράμα έχει σχετικά ισχνή πληθυσμιακή αύξηση (2,8%) και η Καβάλα μείωση του πληθυσμού της (-5%).

Σύμφωνα με την πρόταση αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ, το οποίο είναι υπό θεσμοθέτηση, το οικιστικό δίκτυο της Π-ΑΜΘ διαρθρώνεται με διοικητικό κέντρο το δίπολο Κομοτηνή-Αλεξανδρούπολη, την ύπαρξη ενός ισχυρού πόλου στο δυτικό τμήμα της περιφέρειας (Καβάλα) και τη λειτουργία των Δράμα, Ξάνθη ως τοπικών κέντρων εθνικής σημασίας. Ουσιαστικά, η Περιφέρεια διαθέτει 6 αστικά κέντρα μικρού μεγέθους και ένα αρκετά μεγάλο αριθμό μικρότερων οικισμών που έχουν το ρόλο τοπικών κέντρων.

Σχετικά με την παραγωγική διάρθρωση, στην ΠΑΜΘ ο πρωτογενής τομέας εμφανίζει σημαντική τάση συρρίκνωσης την τελευταία δεκαετία, ιδιαίτερα δε μετά την τελευταία μεταρρύθμιση της ΚΑΠ (ενδιάμεση αναθεώρηση του 2003) όταν και υιοθετήθηκε η Ενιαία Αποδεδειγμένη Ενίσχυση (ΕΑΕ). Η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση της Περιφέρειας ανέρχεται σε 4.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα ή στο 28% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Αρδεύεται το 58% περίπου των καλλιεργούμενων εκτάσεων.

Ο τομέας της μεταποίησης αποτελεί το δεύτερο πιο σημαντικό τομέα, από άποψης παραγόμενης ΑΠΑ και απασχόλησης στην Π-ΑΜΘ, μετά τον τομέα παροχής υπηρεσιών ο οποίος περιλαμβάνει, ωστόσο, μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων (από την κατάταξη εξαιρείται ο τομέας της δημόσιας διοίκησης, άμυνας, εκπαίδευσης, κλπ).

Ο τριτογενής (συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού) τομέας αποτελεί τον κύριο τομέα παραγωγής τόσο σε σχέση με την απασχόληση (55,3% - 2010) όσο και σε σχέση με το ΑΕΠ (71,2%). Η Δημόσια Διοίκηση, το Λιανικό εμπόριο και η Εκπαίδευση αποτελούν τους κύριους κλάδους, οι οποίοι συνεισφέρουν στην παραγωγή του περιφερειακού προϊόντος, ενώ οι κλάδοι του τουρισμού έπονται. Από αυτούς, ενδιαφέρον παρουσιάζει ο κλάδος της εκπαίδευσης, ο οποίος διασυνδέεται με την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη. Σημειώνεται ότι η ΠΑΜΘ δε συγκαταλέγεται στις ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές της χώρας, καθώς η συμμετοχή σε επίπεδο διανυκτερεύσεων περιορίζεται μόλις στο 2,5% των ετήσιων διανυκτερεύσεων της Χώρας.

Κοινωνικός και Τεχνικός Εξοπλισμός

Κύριος Οδικός Άξονας της ΠΑΜΘ είναι η Εγνατία Οδός, η οποία διασχίζει από Δύση προς Ανατολή όλο τον ηπειρωτικό χώρο της περιφέρειας, συνδέει τις τέσσερις, εκ των πέντε, έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων της (πλην Δράμας), ενώ το Κύριο Οδικό δίκτυο περιλαμβάνει επίσης μια σειρά δευτερευόντων και τριτευόντων αξόνων που συνδέουν τα οικιστικά κέντρα.

Παράλληλα, ο σιδηρόδρομος διέρχεται από την ΑΜΘ συνδέοντας την με τη Θεσσαλονίκη και φτάνει ως το Ορμένιο Έβρου, όπου οδεύει στη συνέχεια τα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα διερχόμενη από όλα τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας ΑΜΘ, εκτός από την Καβάλα. Σε σχέση με τη λιμενική και την αερολιμενική υποδομή της ΠΑΜΘ, αυτή έγκειται σε 2 Εμπορευματικά Λιμάνια -Αλεξανδρούπολη και Καβάλα- και σε 2 Κρατικούς Αερολιμένες -Καβάλα και Αλεξανδρούπολη-.

Όσον αφορά τον τεχνικό εξοπλισμό και τη διαχείριση απορριμμάτων, η πορεία ολοκλήρωσης των νέων υποδομών του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠεΣΔΑ) παρουσιάζει σημαντικές καθυστερήσεις, καθώς δεν έχει προχωρήσει στον απαιτούμενο βαθμό η κατασκευή των κυρίων έργων, όπως η κατασκευή και λειτουργία δύο (2) Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) (ΜΕΑ και ΧΥΤΥ Δυτικού Τομέα στην Καβάλα και ΜΕΑ και ΧΥΤΥ Ανατολικού Τομέα στην Αλεξανδρούπολη). Γι' αυτό, η εξυπηρέτηση της Περιφέρειας πραγματοποιείται από τους τρεις εν λειτουργία Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) (Καβάλας, Ξάνθης Κομοτηνής). Έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή των ΣΜΑ-ΚΔΑΥ και συγκεκριμένα αυτών της Δράμας, της Κομοτηνής, του Διδυμοτείχου και της Ξάνθης, αλλά λειτουργεί μόνο το ΚΔΑΥ Δράμας (ωστόσο έχουν εκδοθεί οι άδειες λειτουργία και για τους υπόλοιπους). Από τους 15 ΣΜΑ, που προτείνει το ΠεΣΔΑ, έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή 13 ΣΜΑ (Κ. Νευροκοπίου, Ελευθερούπολης, Θάσου, Ν. Βύσσας, Φερών, Χρυσούπολης, Σαμοθράκης, Σαπών, Ξάνθης, Δράμας, Κομοτηνής, Διδυμοτείχου και Σουφλίου).

Η ΠΑΜΘ έχει καλύψει τις υποχρεώσεις της που σχετίζονται με τη λειτουργία δικτύων αποχέτευσης και Έργα Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) που αφορούν τα αστικά κέντρα άνω των 10.000 κατοίκων και τους οικισμούς Β' Προτεραιότητας της Οδηγίας 91/271 (απόρριψη σε ευαίσθητο αποδέκτη). Επιπλέον, καλύπτεται σημαντικός αριθμός, αλλά όχι το σύνολο των οικισμών Γ' προτεραιότητας.

Τέλος, σε σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά και το Τοπίο, σημειώνεται ότι στην Π-ΑΜΘ παρατηρείται ένας αρκετά μεγάλος αριθμός μνημείων που εκτός του πολιτιστικού τους ενδιαφέροντος, διαθέτουν και φυσικό πλούτο, με 6 κυριότερους αρχαιολογικούς χώρους (Αβδήρων, Μαρώνειας, Φιλίππων, Θάσου, Μεσημβρίας – Ζώνης και Σαμοθράκης), 1 οριοθετημένο σπήλαιο στην περιοχή του Κουφόβουνου και 35 κρηυγμένους παραδοσιακούς οικισμούς (οι 25 από τους οποίους στην Π.Ε. Καβάλας).

1.6 Εκτίμηση, Αξιολόγηση και Αντιμετώπιση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον του Προγράμματος

Η εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων των προτεινόμενων από το ΠΕΠ δράσεων κατέληξε στα εξής:

- Στην πλειονότητα τους οι δράσεις του ΠΕΠ θα έχουν θετική επίπτωση στην κατάσταση του περιβάλλοντος της Περιφέρειας ΑΜΘ.
- Σημαντικό μέρος των δράσεων καλύπτουν τις ανάγκες χρηματοδότησης επιμέρους σχεδίων και προγραμμάτων για την υλοποίηση στόχων της περιφερειακής, εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής για το Περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Οι θετικές επιπτώσεις αφορούν τόσο το ανθρωπογενές, όσο και το φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα την ισόρροπη (χωρική) ανάπτυξη, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών στα αστικά κέντρα, τη διαχείριση των υδάτων, τη διαχείριση των αποβλήτων, τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, την επίτευξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, την αντιμετώπιση επιπτώσεων και κινδύνων από την κλιματική αλλαγή και την πολιτική προστασία.
- Η ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης στην υλοποίηση δράσεων διέπει όλους τους στόχους του προγράμματος και δεν περιορίζεται αυστηρά στα μέτρα (ειδικούς στόχους) που σχετίζονται αποκλειστικά με την προστασία του.
- Οι οποίες αρνητικές επιπτώσεις προκύπτουν από το σχέδιο αξιολογούνται ως ασθενείς και τοπικές. Σημαντικό μέρος των αρνητικών επιπτώσεων σχετίζεται με τη φάση κατασκευής / υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος και έχουν βραχυπρόθεσμο και βραχυχρόνιο χαρακτήρα. Στο σύνολό τους οι αρνητικές επιπτώσεις του προγράμματος επιδέχονται ρυθμίσεων για την πρόληψη ή τον περιορισμό της έντασης και έκτασής τους.

Με βάση τα παραπάνω, εκτιμάται ότι η υλοποίηση του προγράμματος θα δημιουργήσει μια ισχυρή θετική συνέργεια για τη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος στην Περιφέρεια ΑΜΘ. Προκειμένου, ωστόσο, ο βαθμός της συνέργειας αυτής να μεγιστοποιηθεί και να αποφευχθούν τυχόν αρνητικές επιπτώσεις που έχουν αναγνωριστεί, λαμβάνονται τα μέτρα πρόληψης, περιορισμού και αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που περιγράφονται παρακάτω.

Συνοπτικά, η αξιολόγηση των επιπτώσεων παρουσιάζεται στον Πίνακα 5. Το ΠΕΠ αξιολογείται ως προς τα περιβαλλοντικά του αποτελέσματα βάσει των παραμέτρων και των συμβόλων που παρουσιάζονται στο παρακάτω υπόμνημα που συνοδεύει το συνοπτικό πίνακα παρουσίασης των επιπτώσεων.

Τα βασικά ευρήματα της αξιολόγησης είναι:

Σε σχέση με τη βιοποικιλότητα η επίδραση αναμένεται ιδιαίτερα θετική καθώς το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει σημαντικές παρεμβάσεις για την προστασία και ανάδειξη περιοχών με

σημαντική οικολογική αξία. Θετικά εξάλλου αναμένεται να συνδράμουν δράσεις για την προστασία από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (δασική προστασία, περιορισμός πλημμύρων σε δελταϊκούς σχηματισμούς) και οι δράσεις για τη διαχείριση των υδάτων και των αποβλήτων. Οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις προσδιορίζονται τοπικά και αφορούν σημειακές ή γραμμικές παρεμβάσεις (π.χ. διάνοιξη οδών), οι επιπτώσεις των οποίων μπορούν να προληφθούν ή περιοριστούν δραστικά μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Επίσης, σημείο προσοχής οφείλει να είναι η ανάδειξη του οικολογικού αποθέματος, καθώς η "υπερέκθεσή" του μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές πιέσεις υποβάθμισης.

Σε σχέση με την πανίδα και χλωρίδα, πέρα από τη διατήρηση βιοποικιλότητας σε προστατευμένες περιοχές που αναφέρθηκε παραπάνω αναμένεται να συμβάλουν και άλλες δράσεις του ΠΕΠ, όπως η πρόληψη, προστασία, αποκατάσταση και διαχείριση κινδύνων και καταστροφών από φυσικές ή ανρόβλεπτες αιτίες καταστροφών κ.α.

Στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων, το πρόγραμμα περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση σημαντικών μέτρων για την αποδοτική χρήση των υδάτινων πόρων με την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών Απορροής των Υδατικών Διαμερισμάτων GR 11 και 12 και αναμένεται να συμβάλει θετικά. Πιθανές αρνητικές επιπτώσεις μπορεί να εκδηλωθούν τοπικά, λόγω της αύξησης χρήσης των υδατικών πόρων για την περεταίρω επιχειρηματική και παραγωγική ανάπτυξη που θα ενισχυθεί επίσης από το ΠΕΠ. Οι επιπτώσεις αυτές θεωρούνται ότι θα είναι τοπικές και ασθενείς, ενώ η πρόληψη και ο περιορισμός τους μπορεί να υλοποιηθεί μέσω του ίδιου ΠΕΠ (πέρα από την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας) με την ενθάρρυνση της εισαγωγής "πράσινων" τεχνολογιών και καινοτομίας.

Για την ατμοσφαιρική ρύπανση το πρόγραμμα περιλαμβάνει σημαντικά μέτρα που αφορούν τις αστικές περιοχές, οι οποίες αντιμετωπίζουν και τα κυριότερα προβλήματα. Τα μέτρα αυτά εντάσσονται στην λογική υλοποίησης σχεδίων Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Ως προς τη διαχείριση των απορριμμάτων το ΠΕΠ θα συμπεριλάβει σημαντικά έργα για την υλοποίηση του ΠεΣΔΑ και ορθή περιβαλλοντικά διαχείριση τους. Βραχυπρόθεσμα, ωστόσο, μέσω των διαδικασιών υλοποίησης ορισμένων έργων του είναι πιθανό να αυξηθούν οι ροές ορισμένων ρευμάτων αποβλήτων. Οι επιπτώσεις που αυτά μπορεί να επιφέρουν δύναται να ελαχιστοποιηθούν με την ορθή διαχείρισή τους.

Το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει σημαντικές παρεμβάσεις για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και θα συμβάλει στην προστασία των πόρων. Προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην προστασία του τοπίου.

Το πρόγραμμα διαθέτει σημαντικούς πόρους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της πρόληψης - μετριασμό των επιπτώσεων φυσικών καταστροφών. Οι πόροι δεν θα καλύψουν το σύνολο των αναγκών, ωστόσο ,αναμένεται να συμβάλουν θετικά προστατεύοντας τις περιουσίες και την υγεία των κατοίκων. Παράλληλα, συμβάλει στην τήρηση των δεσμεύσεων της χώρας για το μετριασμό των εκπομπών αερίων που συμβάλουν στην κλιματική αλλαγή και στην κάλυψη του μεριδίου της Περιφέρειας.

Τέλος, όπως είναι αναμενόμενο το πρόγραμμα αναμένεται να συνδράμει ιδιαίτερα θετικά στην ενίσχυση της ισορροπής ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την υγεία των κατοίκων της περιφέρειας, καθώς οι τομείς αυτοί αποτελούν τον πυρήνα του σχεδιασμού.

Παράμετρος	Σύμβολο	Επεξήγηση
Πιθανότητα Επίπτωσης	•••••	Πολύ Πιθανό
	•••	Πιθανό
	•	Ελάχιστη ή μηδενική Πιθανότητα Επίπτωσης
Κλίμακα	-	Μεγάλη αρνητική / Αρνητική
	+	Μεγάλη θετική / Θετική (συνέργεια)
Συχνότητα/διάρκεια	Άμεση	Άμεση
	Μεσο	Μεσοπρόθεσμη
	Περι	Περιστασιακή - βραχυπρόθεσμη
Αντιστρεψιμότητα	U	Μη αναστρέψιμη
	A	Αναστρέψιμη
Διασυνωριακή διάσταση	Αναφορά περιοχής	Πιθανή διασυνωριακή επίπτωση
Δυνατότητα Πρόληψης	•••••	Σημαντική αποτελεσματικότητα λήψης προληπτικών μέτρων
	•••	Μέτρια αποτελεσματικότητα
	•	Μικρή αποτελεσματικότητα
Δυνατότητα Περιορισμού	•••••	Σημαντική αποτελεσματικότητα λήψης προληπτικών μέτρων
	•••	Μέτρια αποτελεσματικότητα
	•	Μικρή αποτελεσματικότητα
Αβεβαιότητα	•••••	Υψηλή αβεβαιότητα εκτίμησης

Πίνακας 5: Μήτρα συνοπτικής αξιολόγησης αναμενόμενων επιπτώσεων ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Πιθανότητα Επίπτωσης	Κλίμακα	Συχνότητα /διάρκεια	Αντιστρεψιμότητα των αρνητικών επιπτώσεων	Διασυννοριακή - Διαπεριφερειακή Διάσταση	Δυνατότητα Πρόληψης των αρνητικών επιπτώσεων	Δυνατότητα Περιορισμού των αρνητικών επιπτώσεων
Βιοποικιλότητα - οικοσυστήματα	●●●●● ●●●	+	Μεσο	Όχι	Δέλτα Έβρου, Ροδόπη	●●●	●●●●●
Χλωρίδα -Πανίδα	●●●	+	Μεσο	-			
Αντιμετώπιση - πρόληψη Κλιματικής Αλλαγής	●●●●●	+	Μεσο	-	Δέλτα Έβρου, Ροδόπη	-	-
Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής	●●●●● ●	+	Μεσο	-	Παγκόσμια	●	●●●
Υγεία - κοινωνική Συνοχή	●●●●●	+	Άμεση				
Ισορροπία εδαφική ανάπτυξη	●●●●●	+	Άμεση				
Ατμόσφαιρα - θόρυβος	●●●●●	+	Άμεση				
Υδατα	●●●●● ●	+	Άμεση	Ναι	KM (GR11)	●●●●●	●●●●●
Εδαφος	●	+	Άμεση				
Παραγωγή και διαχείριση αποβλήτων	●●● ●●●	+	Άμεση	Ναι		●●●	●●●●●
Τοπίο - Πολ. κληρονομία	●●●●● ●●●	+	Άμεση	Όχι		●●●●●	●●●●●

1.7 Πρόληψη, ο περιορισμός και η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Η πρόληψη, ο περιορισμός και η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Προγράμματος πραγματοποιείται κύρια μέσω δύο μηχανισμών: α) της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων όπως αυτή ισχύει και β) της δημιουργίας ειδικών όρων, προβλέψεων ή/και προϋποθέσεων που θα εφαρμοστούν κατά την υλοποίηση του προγράμματος και θα ενσωματωθούν στις διαδικασίες διαχείρισης του (αξιολόγηση πράξεων, ένταξη έργων).

α) Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων.

Οι επιπτώσεις κάθε έργου ελέγχονται από την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης σύμφωνα με τον Ν.4014/11 όπως αυτός ισχύει. Η ένταξη τους στο ΠΕΠ δεν τροποποιεί τις υποχρεώσεις του ως προς τις διατάξεις του νόμου, βάσει των οποίων προκύπτουν οι ειδικοί όροι και προϋποθέσεις εκτέλεσης του. Σε σχέση με τις κύριες δραστηριότητες, άλλα όχι αποκλειστικά θα πρέπει μέσω των σχετικών ΜΠΕ και της έκδοσης των ΑΕΠΟ να αναφέρονται:

- Η τήρηση των ειδικών οριακών τιμών εκπομπής ρυπαντικών φορτών και συγκεντρώσεων για την ατμόσφαιρα, τα ύδατα και το έδαφος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις
- Οι ειδικές οριακές ειδικές τιμές στάθμης θορύβου.
- Η τήρηση των διατάξεων που προβλέπονται για την διαχείριση των αποβλήτων και το ΠΕΣΔΑ.
- Η καταλληλότητα της χωροθέτησης σύμφωνα με εγκεκριμένα σχέδια χρήσεων γης, όρους και περιορισμούς δόμησης.
- Η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων που προβλέπονται από την σχετική νομοθεσία σε σχέση με την πρόληψη και περιορισμό της ρύπανσης προστατευόμενων περιοχών, της Θάλασσας και των δασών σύμφωνα με την σχετική νομοθεσία.

β) Ειδικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ως κύρια αρχή για τον προσδιορισμό των ειδικών όρων και προϋποθέσεων που θα προταθούν αναγνωρίζεται η αρχή της πρόληψης και αναφέρονται. Τα μέτρα περιλαμβάνουν:

- Επιπρόσθετους όρους και προϋποθέσεις που εφαρμόζονται για πράξεις που διαθέτουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά
- Γενικές αρχές για την εξειδίκευση της επιλεξιμότητας πράξεων σε σχέση με την περιβαλλοντική τους αποτελεσματικότητα.
- Υποχρεώσεις των φορέων εκτέλεσης των έργων

Ως προς την παρακολούθηση αυτή θα βασιστεί κύρια στη χρήση δεικτών που είτε παρακολουθούν παραμέτρους που δημιουργούν πιέσεις στο περιβάλλον είτε αναφέρονται στις κύριες περιβαλλοντικές μεταβολές που μπορεί να προκληθούν (είτε θετικά είτε αρνητικά) από το Πρόγραμμα. Η επιλογή του συστήματος δεικτών θα προσδιοριστεί από τις αρμόδιες αρχές συντονισμού προκειμένου να εξυπηρετεί το σύνολο της παρακολούθησης του ΕΣΠΑ 2014-2020 και να μπορεί να παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ελέγχου. Ωστόσο, στο πλαίσιο της ΣΜΠΕ, ειδικά για την ΑΜΘ, συστήνεται η χρήση των δεικτών που καταγράφονται στο κεφάλαιο 7.4 της ΣΜΠΕ.

Στόχοι, συνεπώς, της παρακολούθησης είναι:

- Να επαληθευτούν και να εκτιμηθούν με μεγαλύτερη ακρίβεια οι επιπτώσεις του προγράμματος κατά τη διάρκεια (on-going) εκτέλεσής του.
- Να πιστοποιηθεί ότι τα μέτρα αντιμετώπισης, που προτάθηκαν για την πρόληψη και των περιορισμό των επιπτώσεων, υλοποιήθηκαν και να εξεταστεί η αποτελεσματικότητά τους.
- Να αξιολογηθεί η επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν τεθεί από τη ΣΜΠΕ.
- Να σχεδιαστούν και υιοθετηθούν τυχόν νέα μέτρα ή δράσεις σε περίπτωση που ανιχνευτούν, πέραν του ανεκτού, περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία κατάρτισης της ΣΜΠΕ και η διαβούλευση με την αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ (Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος). Η διαδικασία διαβούλευσης με τις αρμόδιες υπηρεσίες και το ενδιαφερόμενο κοινό ξεκινά άμεσα.